

Uredništvo in uprava Ptuj, MLO, II. nadstropje — Telefon št. 156 — Čekovni račun pri Narodni banki Ptuj št. 643-90322-0 — Urejuje uredniški odbor — Odgovorni urednik Vrabl Jože — Rokopisov ne vračamo — Mesečna naročnina od 1. maja 1951 dalje 20 din, celoletna naročnina 208 din. Naročniki, ki so plačali din 156.— za celo leto, doplačajo din 52.—, — Tiska Mariborska tiskarna.

Tudi Zveza borcev se pripravlja na proslavo državnega praznika 22. julija

Vse delovno ljudstvo iz Slovenije se pripravlja na svečane proslave 22. julija, obletnice vstaje slovenskega ljudstva — proti okupatorju in domačim izdajalcem. Na predvečer državnega praznika bodo komemoracije na grobovih padlih borcev NOV in žrtvah fašističnega terorja. Prizgani bodo kresovi. V večjih centrih bodo svečane akademije. Na sam dan obletnice ljudske vstaje bodo organizirali partizanske pohode v Haliče.

V Ptuj bo 22. julija svečano otvorjen v muzeju oddelk narodnoosvobodilne borbe. V Desterniku bo na ta dan odkrita spominska plošča padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega terorja. V tem kraju se je začelo l. 1941 narodnoosvobodilno gibanje pod vodstvom tov. Lacka Jožeta, Osojnika Franca, bratov Rešev, Krambergerja Franca itd. V Vel. Nedelji bo Zveza borcev NOV na zadružnem domu odkrila spominsko ploščo padlim borcem NOV in žrtvam fašističnega terorja. Zveza borcev NOV Majšperk pripravila ozir. obnavlja »Tehniko Lacko« v Slovcih pri Ptujski gori, katera bo otvorjena na državni praznik — popoldan.

Za padle žrtve v narodnoosvobodilni borbi bomo podelili spomence svojim, kateri še teh niso prejeli. Zveza borcev NOV in vse množične organizacije naj poskrbijo, da bo ta državni praznik čim dostojnejše praznovan. Spomnimo se žrtve in velike borbe ter naporov, s katerimi so naši narodi plačali svojo ogroženo svobodo.

S prostega trga kmečkih pridelkov po domovini...

Cena novi pšenici
Na prostem trgu v Vojvodini je konec prejšnjega tedna ponujal zadružni sektor staro pšenico v vagonih količinah po 90—100 din za kg, vendar za ponudeno blago ni bilo kupcev, ker se je pojavila na trgu nova pšenica. Zaradi omejene ponudbe prvih količin je cena novi pšenici še razmeroma visoka, namreč 65—70 din. Vsi pa računajo, da bo ta cena še znatno padla, če bo budo prišla na trg večje količine. Prodane pa so bile prve večje količine novega jčmena po 33—35 din za kg pri takojšnji dobavi. Tudi cena stari koruzi še dalje pada. Konec prejšnjega tedna so koruzo prodajali po 80 din, zadnje dni pa je cena padla na 72—73 din (proti plačilu v virmanu). Koruzo ponujajo zadruga s posredovanjem fondov za mehanizacijo, vendar pa ni kupcev za vse ponudeno količine, zato cena nadalje popušča.

Znaten padec cen moki v Skoplju

Na trgu v Skoplju so te dni naglo popustile cene moki. Pšenično krušno moko so pred 14 dnevi prodajali na prostem trgu še po 170 din za 1 kg, pred enim tednom po 130 din, sedaj pa jo že prodajajo po 90 din za kilogram. Vzporedno je popustila tudi cena koruzni moki, ki so jo pred 14 dnevi prodajali po 130 din, sedaj pa stane 50 din, in jo ponujajo, ker pričakujejo obilno letino koruze.

Kmetijsko gospodarstvo Dornava letos ne bo imela pridelka rži

Pustošenje toče letos ni prizaneslo nikomur v okolici Dornave, zato so morali tudi na njhval kmetijskega gospodarstva v Dornavi pokositi upošteveno rž. Toliko skrbneje pa so zato poželi letošnji pridelki jčmena. Zaradi valovite zemlje bodo morali tudi pridelki pšenice kositi z ročnimi kosami in jih ročno vezati, ker na takih njivah ni mogoče rabiti samovezalk.

Kako bomo v ptujskem okraju prvič proslavili državni praznik

Od osvoboditve je minilo šest let. V razvoju nekega naroda to ni dolga doba, vendar pa se tudi v tako kratki dobi v življenju naroda lahko zgodijo temeljite spremembe, ki so plod narodovega hotelja, borbe in dela stoletja nazaj.

Jugoslovanski narodji so pred desetimi leti začeli svojo vsako pesem, katere uvod pa so pripravljali že davno prej. Precej nad tisoč let so živeli v žilavi borbi z mnogimi narodi, ki so jih hoteli za vsako ceno zaslužiti. Objektivni zgodovinarji priznavajo, da poznajo malo narodov, ki bi se za svojo svobodo tisoč let in več tako vztrajno borili kakor jugoslovanski.

Zadnji množični upori slovenskega naroda so bili nekako pred 400 leti, ko je fevdalec vrtel nad našim kmetom-tlačanom svoj bič tako silovito, da je bil obstoj našega naroda v tistih časih resno ogrožen. Upori, ki so sicer vsebovali revolucionarne klice, so bili z vsvo surovostjo zatrti in kmetje poraženi, vendar je uporna pest našega prednika-kmeta še dolgo lebдела pred očmi surovemu fevdalcu, ki je polagoma izgubljal svoje pozicije v nadaljnjem razvoju družbenih odnosov in jih z nastopom meščanskega razreda tudi izgubil.

Od teh dob se je slovenski človek skozi stoletja boril za tuje interese. Dobro se je tega zavedal in se zaradi tega tudi branil, iti v borbo za tujca proti kakemu drugemu slovenskemu narodu. Tako so imeli Francozi, ko so gospodarili kratko dobo pri nas, prav take težave, preden so nasilno našli kaj slovenskih vojakov za svojo armado. Tudi avstrijski vojak Slovenec ni bil rad. »Kako bom soldat, saj ne morem še puške držat!« — nastalo slučajno, marveč se v teh besedah odražala upor in nevolja našega človeka, služiti v tuji vojski in se boriti za tujeve koristi.

Z vpadom hitlerjevskih fašističnih tolp na našo zemljo je obstoj našega naroda prišel ponovno v kritični položaj. Takrat je naš človek zopet vzel puško v roke in se po dolgem času boril za sebe. Nič ne vpraševal »kako bom soldat, saj so bili med borci mnogokrat še nedorošči fantje in celo deklice.

Kakor drugi jugoslovanski narodi tako je tudi slovenski narod v celoti izpolnil svojo nalogo, bil sviražna povsod, kjer je na njega naletel in se po štirih težkih letih otresel do skrajnosti osviroženega okupatorja, pa tudi domačih izdajalcev in izkoriščevalcev. Naš mladi rod dorašča, kmalu bodo vstopali v šolo otroci, ki so se rodili že v Titovi Jugoslaviji. Krvave borbe, v katerih so se kalili naši ljudje, so nam še v živem spominu doraščajočemu rodu pa so poznane le po pripovedovanju starejših. Dolžnost nas starejših pa je, da storimo vse, da se bodo tudi rodovi za nami zavedali grand oznega dela svojih prednikov. Ohraniti moramo vse, kar spo-

minja na razdiralno in uničevalno delo sovražnika v naši začasno zasluženi domovini, na junaško borbo in svetlo zmago slovenskega in ostalih jugoslovanskih narodov.

Povsod po naši deželi stoje že spomeniki padlim borcem, talcem, žrtvam fašističnega terorja. V mnogih krajih so že odprli spominske oddelke NOB v muzejih in drugod, vse zaradi tega, da ne pozabimo, ker ne smemo pozabiti niti ni niti rodovi za nami dogodkov v času okupacije od l. 1941—1945.

Tudi Mestni muzej v Ptuj se je odločil odprti spominski oddelk NOB. Vsa leta po vojni je Okrajni odbor ZB z večjo ali manjšo intenzivnostjo zbiral dokumente in druge predmete, ki naj bi obiskovalcem Mestnega muzeja v Ptuj izčrpan prikazali napore in žrtve prebivalstva ptujškega okraja za svobodo v času okupacije. Spominska razstava bo obsegala tri dele: dobo nemške propagande in našo obrambo pred njo v stari Jugoslaviji, strahote okupacije in našo borbo ter osvoboditev.

Ob tej priliki prebivalstvo ptujškega okraja ponovno prosimo dvojje: da do 18. t. m. prinese v Mestni muzej v Ptuj vse predmete, ki se nanašajo na našo osvobodilno borbo in da se 22. t. m. ob 9. uri udeležijo slovesne otvoritve spominske razstave NOB na ptujškem gradu in s tem počaste kot zavedni državljani nove socialistične domovine naš državnih praznik v spomin naše vsenarodne vstaje proti okupatorju. Ob otvoritvi na gradu bo govoril prvoborec ptujškega okraja, ministar dr. Jože Potrč, pod vodstvom prof. tov. Gregorca bo pel SKUD Jože Lacko igrala pa bo godba po dirigenstvom tov. Štucala.

Na predvečer praznika, 21. t. m. bodo po vsem ptujškem okraju goreli kresovi, ki se bodo prižigali drug za drugim in razsvetljevali noč tako, kakor so vstajale partizanske čete zdaj tu zdaj tam in s svojimi borbenimi akcijami razsvetljevale temo sužnosti, dokler je niso zednjene spremenile v svetel dan svobode. Mladina in pionirji, poskrbite še sedaj za dovoljno količino dračja in drugega materiala za kres, ki mora biti v vsaki vasi. Po številu in lepoti kresov bomo presojali vašo ljubezen in topli čustva do domovine, ki je mnogo pretrpela, a vstaja danes izpod pridnih rok našega delovnega ljudstva vsa lena in velika.

V vseh KLO so imele množične organizacije medsebojna posvetovanja in se dogovorile, kako bodo prvič proslavile naš slovenski državni praznik. Ponekod so se člani množičnih organizacij kar množično zadržali, da bodo opravili na čast državnemu prazniku kako koristno delo za skupnost. Nič manj, morda še bolj slovesno, kakor desetletno OF, bomo praznovali dan naše narodne vstaje — pravi neko poročilo Tiho, ne napovedano tekmovanje bo pokazalo, da

žive v vseh predelih našega okraja zavedni državljani, ki ljubijo svobodo in so sovražniki vsakršnega tlačanstva in nesvobode.

V Ptuj bo na predvečer praznika na Kvedrovem trgu slovesno množično zborovanje ob bengalični razsvetljavi. Na zborovanju bo govoril naš Simonič Franček Vask Ptujčan ga hoče slišati, zato bo le malokdo ostal doma. Pokažimo končno tudi Ptujčani, da nam je svobodna domovina nad vse in da znamo ceniti pridobitve naše težke borbe in spoštovati žrtve, ki so jih dali premnogi naši ljudje zato, da bi živeli mi.

Povedali bi radi še tole: naši ljudje so že nešteto krat ob raznih prilikah dokazali, da so sposobni prav dobro organizirati kako slovesnost. Mislimo, da je dolžnost vsakega pametnega in poštenega našega človeka, pa naj živi v še tako oddaljeni vasi okraja, da 22. julij praznovati kot svoj največji praznik, saj je to dan, ko se je pred 10 leti odločil njegov nadaljnji življenjski obstoj. Brez tega dne pred desetimi leti bi danes ne mogel praznovati nobenega praznika resnično svobodno. Svojemu praznovanju dajmo tudi zunanji izraz. Naj ne bo hiše, ki ne bi bila okrašena z zastavo in zelenjem, pa ne samo v mestu, ampak tudi po naših vaseh. Nemci so v času okupacije sprisili vsakogar, da je izobesil njihovo nam sviražno zastavo s kljukastim križem, svojo zastavo pa naj 22. julija izobesi vsak zaveden Slovenec iz notranje potrebe, iz globokega patriotičnega čustvovanja in veselja nad zlato svobodo. Nikogar naj ne motijo težave, v katerih živimo pri izgrajevanju nove države, ker jih nismo zakrivilj mi, ampak so žalostna zapuščina okupatorja in nečloveških izkoriščevalcev stare Jugoslavije. Danes pa je odvisno že od nas: kakršno domovino si bomo zgradili, takšno bomo imeli. Naša mladina, naši dragi pionirji pa še prav posebno, ne smejo pozabiti na zastavo in okrasitev hiš. Pomagal bodo množičnim organizacijam pri slovesni proslavi državnega praznika, ki ga letos obhajamo prvič.

Nekdaj smo se učili: narod, ki ne slavi svojih velikih moči, ni vreden njih in ne svobode, danes pa bi še dostavili: narod, ki ne slavi svojih življenjsko pomembnih zgodovinskih dogodkov, porablja na svojo narodno bitnost in kaj lahko znova postane plen grabežljivega tujca. Š K.

Tovarna strojil v Majšperku je izpolnila petletni plan

Z odločno borbo in premagovanjem vseh težav, ki so ovirale izvršenje petletnega plana, smo zmagali in dne 4. julija 1951 ob 24. uri izpolnili petletno plansko obveznost.

Dovoza surovin iz temnih gozdov brez pravih voznišnih cest na železniško progo in od tam po žični železnici nam tudi meteorološke nepravilnosti niso mogle zavreti. Surovine so prihajale, čeravno včasih, le v minimalnih količinah. Tovarna je obratovala in to po zaslugi celotnega kolektiva in direktorjem podjetja tove. Medved Antonom na čelu, kateri je neglede na težave, potoval iz kraja v kraj, iz Slovenije v Bosno in pogajal, da so pravočasno prispele potrebne količine surovin.

Niti težkoče v samem obratu, okvare strojev, elektroinstalacij in motorjev so naši mojstri kakor so Petz, Miklavc, Peršuh, Mesarič in drugi z velikim poštovanjem in vstranem zlaganjem, neglede na delovne ure, pravočasno popravili, tako da ni bilo večjega zastaja na škodo izvrševanja mesečnih, letnih in končno petletnega plana.

Prizadevanje vseh skupin pod vodstvom brigadirjev tov. Furmana, Karneža, Voršeta, katere so med seboj tekmovali, katere bo v svojem delovnem času imela po količini večji efekt

Sklepi plenuma OK KPS Ptuj glede mladinske vzgoje

Plenum Okrajnega komiteta KPS v Ptuj povdarja, da je vrsta ukrepov našega državnega in političnega vodstva, ki so odločilnega pomena za naš nadaljnji razvoj, sprosta veliko ustvarjalno inicijativno delovnih množic. Ta se odraža v sodelovanju državljanov v vseh oblikah političnega, gospodarskega in družbenega življenja v povečani inicijativnosti in dejavnosti množičnih in ostalih organizacij.

Plenum je v tej zvezi in na osnovi poročila »O problemih v zvezi z vzgojo mladine« sprejel sledeče sklepe:

1. V vseh osnovnih partijskih organizacijah je treba takoj analizirati delo mladinske organizacije na njenem področju. Prikazati je treba vsemu članstvu osnovnih partijskih organizacij nov način dela z mladino, ki naj bo v tem, da mladino v večji meri vključujemo v delo ostalih množičnih organizacij in društev, v teh pa zasiguramo, da se bo mladina ideološko vstransko pravilno usmerjala. Člani KPS naj sami kot aktivni člani teh društev in organizacij posvečajo prvenstveno skrb vzgoji mladine, ki dela v njih.

2. Vse množične organizacije in društva bodo v okrajnih in osnovnih forumih razpravljali o sistemu dela z mladino, pri čemer morajo posebej skrbeti za interese mladine, da se v te organizacije vključuje, in zagotoviti pravilno vsebino vzgojnega dela v teh organizacijah. V večji meri kot doslej je treba k temu pritegniti prosvetni kader, ki naj o teh problemih večkrat razpravlja na svojih delovnih in sindikalnih sestankih.

3. Delokrog starejših svetov se naj razširi na delo z vso mladino, da bodo ti sveti zmogli naloge, jih je treba kadrovsko izpopolniti.

4. Povečali bomo agitacijo in propagando za snovanje samostojne ptujške brigade, njeno vodstvo pa zasigurali z dobrimi partijskim kadrom.

5. Partija in ostale organizacije morajo biti budne na delovanje reakcije, ki se pojavlja v vseh možnih oblikah. Njihov izkoriščanje poglobljanja ljudske demokracije, izkoriščanje verskih čustev v protiljudske namene itd. je treba z vsemi sredstvi onemogočiti in razkrinkati.

6. Osnovne partijske organizacije se morajo intenzivno boriti proti vsem ostankom birokratizma, za nadaljnjo krepitev socialistične zakonitosti in razvijati demokratske oblike dela, kot v političnem, gospodarskem in kulturnem življenju.

Ali boste prišli na gospodarsko razstavo v Ptuj?

Poleg ostalih podjetij in industrijskih obratov bo na okrajni gospodarski razstavi razstavila svoje izdelke tudi najstarejša zadruga v ptujškem okraju, »Pletarna«.

Razstavila bo predvsem izdelke, ki jih prodaja na svetovnem tržišču, n. pr. darilne košarice, torbice iz rogoze, pleteno pohištvo itd. Razstava njenih izdelkov bo obenem jubilejnega značaja, saj bo zadruga obhajala letos 30-letnico svojega obstoja. Ob tej priliki se bodo lahko obiskovalci seznanili z njenim razvojem do danes. Ker se delovni kolektiv trenutno bori s postavljenim planom izvoza svojih artiklov, bo število razstavljenih izdelkov tokrat skromnejše, zato pa bo izbira bogatejša.

Po htri osvojitvi domačega trga v prvih letih po osvoboditvi in doseženih uspehih v tem času, posebno po l. 1947, se je »Pletarna« s svojimi izdelki uspeš-

no uveljavila tudi izven meja naše domovine. Do letošnjega leta je zadruga izvažala svoje izdelke izključno s posredovanjem »Doma«, zavoda za domačo in umetno obrt v Ljubljani. To je onemogočilo pregled nad svojimi posameznimi zvoženimi artikli. Razumljivo je, da sprito posredovanje v taki obliki zadruga ni bila toliko neposredno zainteresirana v izvozni politiki, saj pravzaprav ni poznala odjemalcev, ni vedela, kakšno je povpraševanje po njenih proizvodih, kje so ti v glavnem plasirani, kakšne so sodbe o njihovi kvaliteti, skratka, ni poznala odziva odjemalcev izven naših meja, kar je eden glavnih pogojev uspešnega uveljavljanja na svetovnem tržišču.

Letos se kaže izvoz njenih izdelkov v konkretnih oblikah. Zadruga je močno zastopana v tujini predvsem s torbami iz rogoza v Angliji, kjer pa je močna konkurenca Italije in Madžarske. Edno solidna kvaliteta in okusna izdelava blaga nam pomagata držati trg. Lažje je z naročili v Ameriki in Avstriji. Ostali pletarski izdelki so prodani v Ameriko, Avstrijo, Švicco itd. Pravkar odhaja vagonška pošiljka darilnih košaric v Ameriko, katero bo naša ladja »Pola« še tekom tega meseca pripeljala v Newyork. Če bo ta pošiljka odgovarjala, pričakujejo naročila pol milijona komadov istega blaga. Zadruga se v zadnjem času uporno bori za pridobitev trga v Norveški in Zapadni Nemčiji.

Mnoge izjave tujih predstavnikov potrjujejo, da naši pletarski izdelki popolnoma zadovoljujejo okusu inozemskih odjemalcev. Predstavnik neke agencije v Newyorku, ki je ob priliki svojega obiska v Ljubljani prinesel s seboj vzorce darilnih košaric, je izjavil, da je kakovost naših izdelkov za ameriški trg odlična.

Delovni ljudje iz ptujškega in drugih okrajev si bodo lahko na gospodarski razstavi v Ptuj ogledali nekatere teh izdelkov, ki so zasloveli daleč izven meja naše domovine in ki so obenem ena močnih garancij, da se bo naša pletarska obrt še nadalje uspešno razvijala in močno uveljavljala v tujini. —ak

Državno posestvo Turnišče je začelo z žetvijo pšenice

Lepo vreme je zadnje dni pospešilo dozorevanje pšenice in rži. Vse kaže, da bo na njivah, kjer ni pustošila toča, bogat pridelki žitaric.

Državno posestvo Turnišče je v lepih dosedanjih dnevih spravilo pod streho na Turnišču, Pragerskem in Leskovcu skupno nad 20 vagonov sena in vagon detelje. S strojem so poželi ves pridelok jčmena in ga z več kot 25 vozmi spravili pod streho, kjer čaka na mlatev. Mlatili bodo z lastno mlatilnico.

Pri delih v zvezi s spraviljanjem sena sta se posebej izkazala Lesjak Ludvik in Krušič Jožef, ki sta po zgledu dobrih gospodarjev v kmetijstvu največje pripomogla, da je bil pridelok spraviljen. Z marljivostjo jima je sledil Bakuš Kolman. Letošnji pridelok sena je mnogo večji od lanskoletnega četotnega pridelka.

V torek, 10. julija t. l. so začeli žeti pšenico na več hektarskih površinah s samovezalko, ki jo vleče traktor. Vso

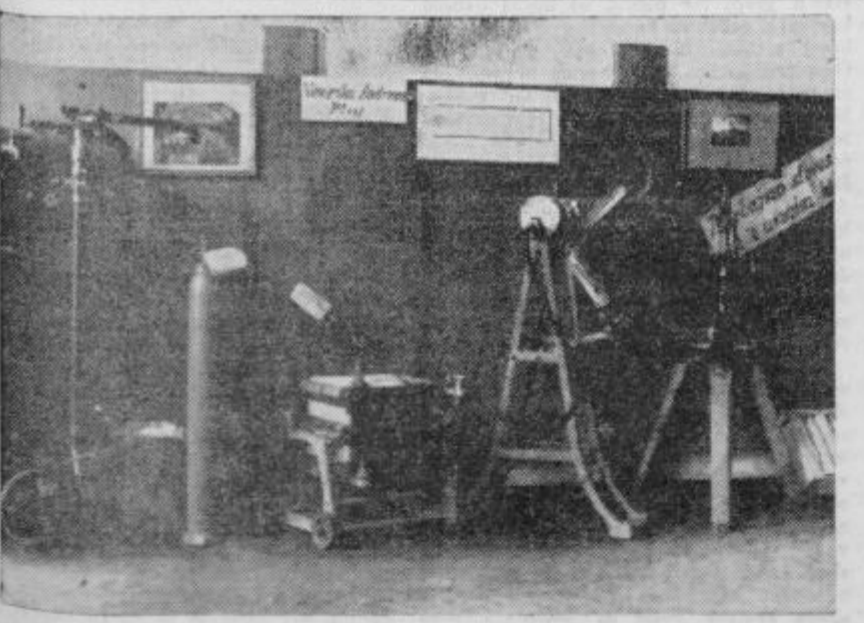
dela in katere smena bo dosegla boljše kvaliteto pridelka.

Vse to je omogočilo, da je podjetje lahko predčasno izpolnilo petletni plan po količini za 109,3%, finančni za 100,4% in izvozni za 100,8%.

Za celotno produkcijo, dobavljeno domačim odjemalcem in inozemstvu, ni podjetje vse do danes prejelo niti ene same reklamacije glede kvalitete, temveč samo prošnje in zahvale, da bi jim pošiljali vedno tako kvaliteto blago.

To produkcijo in kvaliteto smo dosegli in prekoračili z manjšo delovno silo, predvornjo kapaciteto tovarne pa brez vsakih investicij pri popolnoma izrabljenih strojnih napravah in s tem omogočili, da so se devize lahko kupovali stroji za naše dograjene tovarne in s tem prispevali k industrializaciji naše domovine.

Tekom petletnega plana se v podjetju ni skrbelo samo za izvršenje planov, ampak tudi za izboljšanje ostalih pogojev življenja delovnih ljudi. Leta 1948/49 je bilo zgrajeno poslopje ambulante. Kino-dvorana z vsem potrebnim pa je delo našega sindikata in vseh članov sindikata, kateri so od svojih mesečnih prejemkov prispevali, da se je lahko kupila potrebna oprema. KT

Kletarske naprave so zanimive za vinogradnike

Neumestni zagovori na prošnjah in pritožbah

»Sodelavci okupatorja so vršili samo svojo dolžnost. Svoje vodilne funkcije v oboroženih »ovražniških formacijah« so izvrševali, da bi ljudem pomagali.»

S tako smešnimi pismenimi in ustnimi obrazložitvami hočejo nekateri prikriti pravni svetovalci prepričati organe ljudske oblasti o nedolžnosti svojih klientov in to še v času, ko se še niso zacelle rane, ki so jih zadali poedinci našim zavednim državljanom. Ali mislijo, da smo že pozabili na krvave žrtve, ki jih je zahteval okupator skupno z izdajalskimi pomagači! Ali mislijo, da so bile bajke proti partizanom pomoč ljudstvu? Ali si upajo trditi, da so prišli okupatorski morilci in njihovi pomočniki v ptujski okraj pomagat škriti ljubezen do bližnjega?

Poedinci še pač nečesto razumeti naše demokratizacije. Smatrajo, da lahko sedaj vsak postavlja vse na glavo, da je črno sedaj belo. Mislijo, da lahko v tej dobi stroge objektivnosti in poudarjanja zakonitosti, kot to sami zahtujejo, sedaj očitajo, da je neobjektivna trditve, da so sodelavci okupatorja, ki so kot vodje oboroženih formacij skupno z okupatorjem ubijali borce NOV in požigali njihove domove. Ali mislijo, da ni sodelovalec okupatorja oseba, ki je gestapovcem v svoji ali drugi gostilni izdajala pripadnike osvobodilnega gibanja? Ali je mogoče smatrati izdajalce, ki so pomagali zatirati svoj narod, še za zanesljive. Sami so se izključili!

Imamo človeško razumevanje do svojcev naših idejnih nasprotnikov, ki so ostali v naši državi, ali so se vrnili nazaj. Kot ostali državljanji lahko sedaj po eventualno prestani kazni uživajo demokratične pridobitve narodno-osvobodilne borbe. Demokratijo nudimo za vse, vendar ne bomo nikomur dovolili, da bi izrabljali to demokratijo v protiljudske namene.

Pri poedinih izjemnih primerih vrtnjenega zaplenjenega premoženja je šlo za izredno milost, ki jo je država izkazala prošilcu, ki se je izkazal vrednega te milosti.

Mnogo smo odpuščali, vendar žrtve za našo svobodo ne bomo pozabili. Nikomur in nikoli ne bomo dopustili, da bi podcenjeval ali sramotil naše žrtve, pa naj to stori v kakršni koli prikriti obliki. Niti ne bomo zaupali ljudem, ki nameravajo zlorabiti zaupanje našega ljudstva.

Vsi se naj zavedajo, da niso prazne besede pesnika Kafuja v pesmi »Materi padlega partizana«: »Lepo je, veš, mama, lepo je živeti, toda, za kar sem umrl, bi hotel še enkrat umreti!«

Naše zadruge naj bodo resnično svobodne organizacije kmetov

Kot smo že poročali v zadnji številki našega lista, se je 1. julija vršilo v Ljubljani 1. zasedanje Zadrudnega sveta LR Slovenije.

Za delovno zadrudništvo pomemben referat je imel tov. Sergej Kraigher, predsednik Gospodarskega sveta LRS, ki ga zaradi aktualnosti njegove vsebine deloma objavljamo. Poleg analize dosedanjih razvojnih faz našega zadrudništva je dal glavna napolila za še boljše gospodarjenje ter širjenje, krepitev in večanje zadrudne lastnine. Uvodoma je poudaril, da se zasedanje vrši v času, ko delovni ljudje Jugoslavije praznujejo obletnico prehoda državnih gospodarskih podjetij neposredno v njihove roke. »Ta zakon je otvoril novo dobo v razvoju našega družbenega življenja« — je dejal tov. Kraigher. S tem se nam odpirajo nove perspektive v družbenem razvoju naše domovine.

Širitev in krepitev socialistične lastnine v zadrugah

V vseh državnih podjetjih imajo delavci že skoraj eno leto upravo tovarn v svojih rokah. V začetku tega leta smo izvolili delavske svete višjih gospodarskih združenj za posamezne panoge našega gospodarstva. Sedaj se pripravljamo na finančni sistem in sistem planiranja, tako da bodo dani vsi materialni pogoji zato, da bodo delavci in njihova združenja lahko preko svojih delavskih svetov v polni meri razpolagala z rezultati svojega dela, to je z ustvarjenim presežnim delom, z doseženimi dobički.

Na področju kmetijstva imamo prve kalil teh novih proizvodnih in družbenih odnosov, ki se prevladujejo v vseh ostalih gospodarskih panogah, v upravljanju okrajnih zadrudnih skladov od strani zadrudnih svetov in upravnih odborov, ki so bili izvoljeni v zadnjem četrtletju lanskega leta. Poudarjam, prve kalil, zato, ker smo v drugih gospodarskih panogah že med narodno-osvobodilno borbo in v prvih letih obnove in planske izgradnje našega gospodarstva že skoraj v celoti ustvarili socialistične odnose, dočim se v kmetijstvu postavlja še vedno na podlagi doseženih uspehov naloga, da se odpravi izkoriščanje človeka po človeku in da se vzporedno s celotnim družbenim razvojem zagotovi upravljanje kmetijske proizvodnje od strani kmetijskih proizvajalcev samih na podlagi različnih oblik socialistične in še posebej zadrudne lastnine.

S tem, ko smo izvolili zadrudne svete in upravne odbore zadrudnih skladov na okrajih, smo v družbenem razvoju na področju kmetijstva izvršili prav isto revolucionarno dejanje, kakor smo ga izvršili z izročanjem tovarn in podjetij delavcem: Na tistem področju kmetijske proizvodnje, kjer so socialistični odnosi že prevladali, smo omogočili neposrednim proizvajalcem, to se

pravi zadrudnikom samim samostojno upravljanje in razpolaganje s socialistično lastnino in rezultati njihovega dela. V skladu s poglobljanjem naše socialistične demokracije, ki se odraža v vseh zakonih, ki jih sprejemamo naša predstavnitva, naše ljudske skupščine, smo s tem zavarovali dosežene pridobitve socialističnega razvoja na področju kmetijstva pred tem, da bi ostali plen državne, pa tudi zadrudne birokracije, ki bi odpravila neposredno proizvajalce od upravljanja z rezultati njihovega lastnega dela ter te rezultate izkoriščala za utrjevanje svoje oblasti nad zadrudnimi proizvajalci samimi. S tem smo tudi na področju kmetijstva,

Naglo večanje gospodarske moči zadrug

V letu 1949 je naše zadrudništvo doseglo največji razmah, v letu 1950 pa se je še nadalje utrdilo, kar nam jasno kažejo zaključne bilance zadrug za leto 1950. Še hitrejši razvoj v utrjevanju zadrug in s tem ustvarjanju pogojev za ustanavljanje novih in povečanje obstoječih zadrug, pa se kaže v prvih petih mesecih 1951. leta. Delo okrajnih zadrudnih skladov, prizadevanje zadrudnih svetov in upravnih odborov ter v prvi vrsti zavest zadrudnikov samih, ki izvira iz njihove izkušnje zadnjega leta, da kmečke delovne zadruge v resnici vodijo k naglemu večanju gospodarske moči in boljšim življenjskim pogojem ob polnem uveljavljanju zadrudne demokracije, kažejo v tem letu že svoje jasno otipljive rezultate. Tako stanje v našem zadrudstvu nam ilustrirajo sledeče številke: Temeljna sredstva zadrug so znašala v l. 1948 201.452.000 din, v letu 1949 1.129.203.000 dinarjev in v letu 1950 1508 milijonov dinarjev. To pomeni, da so se povečale v preteklem letu za 34% ali za 377 milijonov din; pri tem je vračunana cena vnosene zemlje. V petih mesecih 1951. leta so se povečala temeljna sredstva za 135 milijonov din, tako da bodo konec leta predvidoma za 500 milijonov dinarjev večja ali skoraj enkrat večja, kot so bila v l. 1949. Delež zadrudnikov za zemljo je pri teh temeljnih sredstvih v letu 1950 znašal 19%, dočim je znašal v 1949. letu 21%. Delež splošnega ljudskega premoženja skupaj z investicijskimi krediti znaša v 1950. letu 36%, dočim je znašal v 1949. letu 31%. Temeljni fond zadrug ter sredstva, ki so jih zadrudniki vložili v zadruge in ki jih morajo zadruge še odplačevati po sklepih obnove zborov zadrudnikov, pa znašajo 44,5%, dočim so znašali v 1949. letu 46%. Tako vidimo, da se stalno večajo socialistični elementi lastništva v naših zadrugah ob vedno tesnejšem prepletanju splošno ljudske imovine kot najvišjega tipa socialistične lastnine, s čisto zadrudno lastnino. Na podoben način se večajo tudi lastna obratna sredstva zadrug, tako da se bo za zadruge vsaj v povprečju močno zmanjšala potreba, kar se obratnih kreditov tiče, da bi izkoriščale kredite Narodne banke. Vrednost naloženega dobroimetja v bankah prav tako iz leta v leto raste. S tem se ustvarjajo tudi vsi pogoji za nemoteno investicijsko in

proizvodno delavnost zadruge kakor tudi za redno izplačevanje prejemkov zadrudnikom. To se odraža tudi v izboljšanju položaja delovnega zadrudnika v primeri s položajem, ki bi ga sedanjim zadrudnikom imeli, če se ne bi vključili v zadruge. Tako bi mali kmetje, ki jih je od vseh članov zadrug 35%, dosegli povprečno kot privatniki samo 34% dohodka, ki so ga dosegli kot člani kmečkih delovnih zadrug. Srednji kmetje, ki predstavljajo 21% vseh članov zadrug, bi dosegli kot privatniki le 59% dohodka, ki so ga dosegli kot člani KDZ. Veliki kmetje, ki jih je 14% od vseh članov zadrug, pa bi v povprečju dosegli enak dohodek, dočim imajo poljski delavci, katerih število znaša 30% vseh članov zadrug, neprijemno boljši položaj kakor hlapi in delci ali vinčarji in dninarji na privatnih kmečkih gospodarstvih. V letu 1951 se bo stanje zadrudnikov poboljšalo zaradi novih ekonomskih ukrepov najmanj za 60 do 70% v primeri z letom 1950 in to tudi, če bo večja investicijska izgradnja in odvajanje sredstev v zadrudne sklade, kot je bilo v letu 1950.

Iz najnižje v višjo obliko socialističnega razvoja

Kot vam je znano, prehajamo sedaj iz prve najnižje socialistične oblike našega družbenega razvoja, za katero je bilo značilno upravljanje gospodarstva od strani državnih organov in zato močno poudarjena vloga države, organov državne uprave, ministrstev, ljudskih odborov v celotnem gospodarskem življenju, v drugo višjo obliko socialističnega razvoja, ko predajamo gospodarstvo v upravljanje neposrednim proizvajalcem samim in ko se vloga države in državnih organov, kar se gospodarstva tiče, vedno bolj omejuje na splošno plansko vodstvo in reguliranje. To leži v osnovi sprememb v trgovini med mestom in vasjo, ki smo jih izvršili v tem letu, v sprostitvi delovanja zakona vrednosti, ko se cene industrijskemu potrebnemu in investicijskemu blagu že v veliki večini formirajo na trgu po zakonu ponudbe in povpraševanja, kakor tudi cene kmetijskim proizvodom, katerih obvezno oddajo smo omejili na vsega 4-5 proizvodov.

narekuje te spremembe, ki pomenj sprehod v novo višjo obliko socialistične družbene ureditve? Omogoča nam pa vsem dvojce: prvič, da smo uspešno osredotočili vse naše sile na obnovo nate pa v borbo proti naši ekonomski in tehnični zaostalosti, iz katere je virala nevarnost od strani imperiističnih sil, v zadnjem času predvsem Sovjetske zveze, za našo politično, ekonomsko neodvisnost, za možno svobodno izgradnjo in dvigjanja blaginje naših delovnih ljudi. Obenaj pa smo kljub nagli industrializaciji povečani potrebi po kmetijskih pridelkih zaradi naraščanja naših mest industrijskih središč, preprečili, da se okrepi ekonomski in politični položaj kapitalističnih elementov, ki porajajo iz drobne blagovne proizvodnje, posebno stotisočev zasebnih kmetijskih gospodarstev. Zato se kljub vsemu ni povečalo izkoriščanje človeka po človeku na vasi in spekulativno izkoriščanje potrošnikov. Zato smo morali najprej izvesti nacionalizacijo vse industrije in tudi trgovine, zato bilo potrebno podrobno planiranje proizvodnje in distribucije in ustrezen finančni sistem, zato smo morali z veznimi odkupi in politiko enotnih cen omogočiti spekulaciji na vasi, da krepila svoje položaje. V naših planih smo morali omejevati zakon vrednosti zato, da ne bi različne posledice vojne razdeljanja in velike neenakomernosti v razvojni stopnji posameznih republik zaradi zakonitosti, ki izvira iz zakona vrednosti, onemogočale razvoj zaostalih republik in s tem izkoriščanje njihovih prirodnih bogastev, tako še bolj zavirale nadaljnji hitro tempo razvoja Jugoslavije kot celotne in vsake njene republike.

Tempo razvoja našega gospodarstva in kmetijstva

Razumljivo je, da je tak tempo razvoja našega gospodarstva moral vnesti najgloblje spremembe v našo kmetijsko proizvodnjo in zrevolucionirano življenje na vasi. Samo dejstvo, da moramo sedaj v Sloveniji preskrbovati približno 200.000 nekmečkega prebivalstva več, ki je pred vojno živelo v teh kmetijskih razmerah na vasi, v celoti Jugoslaviji pa nad 900.000, nam dovolj ilustrirajo kako ogromne zahteve se postavljajo pred kmetijsko proizvodnjo za preskrbo prebivalstva, pa tudi za preskrbo industrije s surovinami. Potrošnja priravnemu proizvodstvu našega kmetijstva je od 84.500 ton v letu 1939 v Sloveniji povečala v letu 1949, ko je buren razvoj industrializacije dosegel svoj zanesni višek, za 26% ali na 110.487 ton. Maščobe od 5760 ton v letu 1939 s 8550 ton v letu 1949 ali za 49%. Mes od 11.300 ton na 18.152 ton ali za 60%. Sladkorja od 8500 ton na 12.570 ton ali za 47%. Krompirja, kolikor ga je bilo zajeto preko trgovine, od 33.000 ton v letu 1939 na 50.000 ton v letu 1949. Edino potrošnja mleka je padla od 50.000 ton v letu 1939 na 44.730 ton v letu 1950, to seveda ne zaradi zmanjšanja potreb, ampak zaradi nezadovoljive oddaje. Potrošnja na enega prebivalca se v primeri z letom 1939 v letu 1949 ni bistveno spremenila. Pri mesu in sladkorju se je celo nekoliko dvignila, dočim je pri mleku občutno padla. Seveda pomeni to bistveno izboljšanje standarda delovnih ljudi v mestih in industrijskih središčih v primeri z njihovim predvojnimi standardom in prav posebno za tiste sto tisoč delovnih ljudi, ki so prišli iz vasi v industrijo in druge nekmetijske panoge.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

Dober patriot naj bo tudi dober strelec

Strelstvo je v ptujskem okraju do pred kratkim šepalo. Tega je bila kriva splošna nezainteresiranost za strelske družine na terenu. Izgovori, da mladina nima veselja za to športno panogo, niso utemeljeni. Po reorganizaciji dela v strelskih družinah je na terenu postalo živahnije. Nazadnje smo se spraševali, od kod bomo dobili toliko pušk, da bodo vse družine začele z vajami. Okrajni odbor strelske zveze je imel na razpolago le 20 pušk (Manliher).

V času predpriljske Jugoslavije niso obstajale tukaj strelske družine. Kmetična in delavska mladina ni mogla sodelovati pri streljanju, ker ji tega ni dovolila takratna gospoda. Streljanje je bilo šport za razvedrilo članov »boljše družbe in njihovih sinov, dočim bi tako razvedrilo po njihovem prepričanju kmetijski in delavski mladini le škodovalo.

Sedaj je v ptujskem okraju 20 strelskih družin, v katerih je 700 članov.

Večina družin redno vadi, tako da bomo njihovi člani pravi mojstri v ravnanju z orožjem.

V nedeljo, 29. julija 1951 bo tekmovaljevanje za okrajno prvenstvo v streljanju, ko se bodo pomerili v strelskih sposobnostih najboljši strelci.

Desetletnico obstoja JA naj bi Strelske družine počastile s tekmovaljem, v katerem naj bi se odrazilo, katera družina je pridobila največ članov, najlepše uredila strelšče, imela redne vaje, največ predavanj, najboljšo organizirane patrolne teke, najboljšo urejeno administrativno poslovanje itd.

Mladinci in mladinke! Najbližje strelske družine vas bodo rade sprejele v vrste svojih članov in vam dale možnost, da boste postali dobri strelci. Tako se boste najlaže prepričali, da ste sposobni za strelce in da boste kot taki najboljši znali braniti svojo domovino in s tem tudi svoje življenje!

Okrajni odbor strelske zveze

točilnica najboljših haloških vin s dvema vidnima in enim skrivnostnim izhodom. Še mnogo lepih in prijetnih kotičkov bo na Borlu in preveč obirno bi bilo pisati o vseh. Marsikoga bo zelo razveselilo še to, da je Borlu zagotovljen obstoj, domačim in tujim turistom pa v njem prijetno letovišče. Okoliškim Haložanom, ki jim skopa zemlja ne daje dovolj za življenje, pa pomeni Borl kot letovišče večji kos kruha in večji kulturni razvoj.

Pravljice in zgodbe o Borlu

V pravljicah in zgodbah o gradu Borlu na robu Halož ni bilo lepših kraščen in srednjega konca. Tako nekako so pripovedovali o njegovem nastanku svivalci tlačani na preji in pri prešanjev mošta, ko so jih otroci in vnuki poslušali z odprtimi usti, da so ohranili pravljice dalje. »Tu, kjer zdej na visoki skali nad Dravo stoji mogočen grad, je bilo nekoč polje in sredi polja hiše srečnih ljudi. To je bilo takrat, ko še ni bilo ne bogate grajske gospode in ne revnih podložnikov. Vsi ljudje so si bili bratje in ni se gojilo, da bi sredi stih kdo od lakote umrl. Vsi so spoštovali nenapušni zakon: »Od rojstva do groba potrebuješ samo toliko, da živiš.« Potem pa so se ljudje prevzeli in prišla je nesreča. Ko so najbolj vseučili in trjali drug drugemu iz rok bogastvo, ki so si ga pridobili; potem, ko so nehali biti bratje, so šli v napubo celo tako daleč, da so se zamerali sami penkenskimi hudobi. Če si močnejši od nas prišli; in nam pokaj svojo moč, so se rogali črnemu gospodarju pekla. Toda ne dolgo. Završil je grozen vihar, strele so švigale, zemlja se je tresla, iz viharja pa je planil hudobec, ki se je zakrohotal, da so ljudje umrli od strahu. Hudoba se je sklonila, dvignila iz reke največje skalo

Iz protiljudskega gradu Borl

in jo tresčil na hiše in njive ter na prevezne ljudi. Samo za vozno pot je med skalo in Dravo ostalo prostora.

Potem pa je videl to skalo nekoč človek, ki si je z ognjem in mečem vzel oblast nad drugimi ljudmi. Bil je mogočen, samemu sebi pa se je zdel še mogočnejši. »Tu bom gospodaril,« je dejal in ukazal podjarmljenemu ljudstvu: »Postavite mi grad! In ubogi ljudje so na visoki skali, do katere ni bilo ceste, postavili grad. Na plečih so nosili debelo kamenje, pesek in apno, bogve koľko njihovih življenj je zazidanih v ta zid. Ogromno kamenja so morali prenesti na mogočen grad s tako debelimi zidovi. Smrt ni strašnejša, kakor je bilo njihovo trpljenje. Davno so že strohnele kosti prvega gospodarja in kosti ljudi, ki so Borl gradili, grad pa stoji in bo stal tako dolgo, dokler ne bo kupa ljudskega trpljenja na tem gradu polna. Ko bo na njem in zaradi njega poteklo toliko solz, da bi napolnile vodnjak sredi grajskega dvorišča, bo prišel tročim ljudem na pomoč nadangel Mihael, ki bo skalo s gradom vred vrgl nazaj v Dravo.«

Tako pravljica, razmetana v drobcih med potomci nekdanjih tlačanov borlskega gradu, samo ena izmed mnogih, ki so zrasle iz naukov pridigočje cerkve in trde resničnosti. Zgodovinarja pa so v dolgih stoletjih njegovega obtoja zapisali o Borlu mnogo več, kakor bi v nekaj urah mogli prebrati. Zgrajen je bil v 11. stoletju na 70 metrov visoki živski nad Dravo, na mestu nekdanje neolitske naselbine in pozneje rimskega kaštela. Prvič ga omenil je 1199 kot »trd grad«, last dravinskih ali

draujskih gospodov. Leta 1323 so grad nasledili ptujski gospodje, ki so ga obdržali do 1428, nakar se je vrnilo v lastništvo Leta 1499 je Friderik Ptujski v okolici sedanje Velike Nedelje pri magal Madžare in je v tem boju kol dobro utrjena postojanka važno vlogo igral tudi Borl. Slovensko ime Borl omenjajo zgodovinarji že 1291. leta.

Borlski gospodarji

Najmogočnejši in najbogatejši gospodarji Borla so bili gotovo grofje Sekelci, ki jih je privedla v naše kraje doba med državskih vpadov. Kralj Vladislav Sveti je prednike poznejših grofov Sekeljev postavil za grančarje na Erdeljski »Szekely« pomeni v Arpadski dobi grančarja. Matija Korvin, ogrski kralj in pravljčni kralj Matjaž je dal 1481 grad Borl deloma porušiti, a je bil pozneje kmalu restauriran. Jakob Sekelci, ki je Matija Korvin medtem postavil na višje plemenitaše, se je odlikoval v obeljanju Dunajskega Novega mesta. K se je 17. avgusta 1487 mesto vdalo, je postal kralj Matjaž s Andrašem Bothom nad sinova rajnega Vitozove grofa Viljema in Jurija Zagoraka, ki se s orožjem dvignil proti njemu. Sekelci je Vitovec premagal, Jurija ujel in prisilil upornika, da so odložili orožje. Protagonista je vzel Krapino, Trakovsko, Varaždin in druge gradove. Za te njegove zasluge mu je kralj Matjaž 1448 za vreden poklonil Borl. Ko je kralj Matjaž umrl je Sekelji prisegel zvestobo cesarju Ferdinandu, pri katerem je bil še popelj Matjažev odposlanec. Vsi trije Sekelci

Kaj so izjavili razni državniki in politiki?

Herbert Morrison, britanski zunanji minister:

Priloga, ki so jih izdali v Londonu predstavniki treh zahodnih velisil o finančni pomoči Jugoslaviji za nakup surovin, blaga za široko potrošnjo in drugih stvari, so sprejeta in jih morajo sedaj odobriti samo še parlament trih zahodnih velisil. Ta pomoč ne bo vezana na nikake politične pogoje.

Za sedaj ne morem natančno reči, kolikšen delež bo imela pri tej pomoči Velika Britanija do konca tekočega finančnega leta, to je do 31. marca 1952, vendar pa menim, da bo britanski delež znašal okrog 10 milijonov funtov sterlingov. Britanska vlada bo stavila ta predlog pred parlament še ta mesec, da bi lahko Jugoslaviji čimprej dali na razpolago potrebne kredite. V prihodnjem februarju bo britanska vlada predložila v odobritev parlamentu podrobne proračune denarnih sredstev, ki bodo potrebna do konca leta 1952. Kakor je meni znano, bosta tudi ameriška in francoska vlada predložili parlamentu podobne zakonske predloge za odobritev pomoči Jugoslaviji.

Sidney Holland, novozelandski predsednik vlade v skupščini:

Vlada proučuje možnost ustanovitve simboličnih vojaških sil skupaj z drugimi državami britanske skupnosti. Te vojaške sile bi v primeru potrebe lahko poslali na Srednji vzhod.

Nehru, predsednik indijske vlade, v svojem poročilu:

Za Indijo je eden najvažnejših problemov velik naravni prirastek prebivalstva. V zadnjih desetih letih se je število prebivalstva v Indiji povečalo za 42 milijonov. Država mora ustaviti to naglo množenje prebivalstva s tem, da bo načrtno omejevala naraščanje števila otrok.

Truman, predsednik ZDA, v sprememnem pismu k resoluciji Kongresa predsedniku Prezidija Vrhovnega sovetja ZSSR Nikolaju Šverniku, v kateri je izraženo prijateljstvo ameriškega naroda do vseh narodov na svetu, pa tudi do narodov Sovjetske zveze:

Narodi ZSSR in ZDA vedo iz lastnih izkušenj, kakšne so grozote in strahote vojne ter da jih je strah že ob misli na bodoči spopad, v katerem bi se uporabljalo najstrašnejše orožje v zgodovini človeštva. Dokler ne bo dovoljen svoboden in odprt promet čez mednarodne meje, ne bomo mogli nikoli odvrniti suma in strahu, ki sta najmočnejša vzroka za vojno. Dodajam resoluciji Kongresa svoje lastno sporočilo narodom ZSSR v iskrenem upanju, da bo morda pomagalo, da bodo namenili in težnje ZDA laže razumljivi. Prepričan sem, da bo vlada ZSSR s emanila narode Sovjetske zveze z resolucijo Kongresa ZDA.

Richard Casey, avstralski zunanji minister:

Ne smemo biti preveč optimistični glede upanja za ureditev korejskega vprašanja. Ustavitev sovražnosti bi bila v resnici prvi korak za dokončno ureditev vprašanja, da pa bi bilo treba presteti številna vprašanja. Preden bi sprejeli sklep o umiku čet Združenih narodov iz Koreje.

Hugh Gaitskel, britanski minister za finance v Spodnjem domu:

Velika Britanija je v enem letu vojne na Koreji porabila okrog deset milijonov funtov sterlingov.

Mac Neil, pomočnik ameriškega obrambnega ministra:

ZDA so izdale v korejski vojni več kot 2 milijardi dolarjev. Če bi se vojna nadaljevala, bi morale oboje strani ZDA zahtevati od senatnega finančnega odbora še 2 do 3 milijarde dolarjev za nadaljnjih 12 mesecev.

Dobri gospodarji niso radi slabi davkoplačevalci

V začetku julija so začeli krajevni ljudski odbori predpisovati akontacije za tretje četrtletje 1951. Ker je večina krajevnih odborov v prvem polletju predpisala akontacije v višini 50% lanskoletnega predpisa, moramo upravičeno pričakovati, da bo predpis za tretje četrtletje nekaj višji. Imeti moramo pred očmi, da so kmetje v letu 1950 dajali obvezno na trg po nižjih odkupnih cenah skoraj vse svoje proizvode, za kar so prejeli neprimerno manjše vsote denarja kakor sedaj. Sprostitve obveznih odkupov je v pogledu dotoka gotovine kmečkimi gospodarstvom povzročila velike izpremembe. Tako so v tem letu kmetje izpolnili le 40% prvotno predpisane obveze mesa, za ostale proizvode, kakor krompir, čebulo, seno, maleke, jaja in vino, ki jih vnovčujejo po prostih cenah, pa prejemale mnogo višje vsote, kakor lansko leto. Tudi za žitarice, ki so se v tem letu podvržene obveznemu odkupu, so narasle cene od 4 na 7 din v primeri; z letom 1950.

Z ozirom na vse te spremembe v gospodarstvu je predpisana akontacija za III. četrtletje v okvirnem merilu 70-90 odstotkov lanskoletne odmere. Procent obremenitve je različen iz več razlogov: nekateri predeli našega okraja so letos utrpeli škodo po toči, ki je uničila žitarice, sadno drevje in vinograde, zato bodo dosegli pri teh kulturah tudi nižje dohodke. Upoštevati je treba tudi okolnost, da kmetovalci v haloških predelih vnovčujejo svoj skoraj edini pridelek, ki ga lahko stavijo na trg, šele v zadnjem četrtletju. Čebelarji so v letu 1950 dosegli izredno lepe dohodke pri medu. Da jim ne bi delali krivice, smo jim akontacije predpisali le za dohodke v kmetijstvu, ker se ni mogoče ugotoviti, kakšne dohodke bodo dosegli pri čebelarstvu.

Obričkom in zavezancem IV oblike dohodnine se predpiše razen akontacije na dohodnini tudi akontacija davka na

Everill Harriman, posebni Trumanov svetovalec pred zunanjepolitičnim odborom ameriškega Predstavnika doma:

Odbor naj odobri vladni program za pomoč drugim državam v znesku 8 in pol milijard dolarjev. Popuščanje glede te stvari bi sedaj utegnilo privedi do katastrofe. Akcija Združenih narodov na Koreji je bila odločilnega pomena za preprečitev nove svetovne vojne. Oborožitev ima isti smoter, naj bi namreč ameriška pomoč preprečila novo svetovno vojno in pripravila svet za obrambo pred novo napadalnostjo.

Charles Wilson, šef urada za obrambno mobilizacijo ZDA v kreditnem odboru:

Premirje na Koreji ne bo vplivalo na ameriški obrambni program. Ta program se ne sme opirati na vojno na Koreji, marveč na to, kar je znana o končnih ciljih in taktiki Sovjetske zveze.

Huri As Said, iraški ministrski predsednik, iraškemu ljudstvu:

Varujte se pred profizakomito in rušilno propagando, katero izvajajo neodgovorni in tuji elementi, da bi uničili narodno enotnost in zrušili temelje države. Glavni cilji iraškega ljudstva so: okrepiti iraške obožene sile in jih opremiti z najmodernejšim orožjem; izvesti široka osuševalna dela, javna dela in druge načrte; dvigniti življenjski standard siromasnih slojev s splošnimi socialnimi reformami in ustvariti resnično stabilnost Iraka in izvajati načela Arabske lige v zunanjih zadevah.

Iraška vlada se popolnoma zaveda odgovornosti nasproti sosedom in je ponosna, ker ima z njimi najbolj prijateljske odnose. Zato ne bo nikoli orodje napada proti svojim sosedom. Če se hočemo izogniti rušilni vojni, ne smemo držati križem rok, temveč trdo delati, da si bomo zagotovili neodtujljivost naše domovine in izboljšali njen gospodarski položaj.

promet proizvodov. Obrtniki dosegaajo skoraj vse leto primerne dohodke, ne pa sezonsko kakor kmetje od svojih pridelkov, ki so odvisni od elementarnih nezdog, zato je pri slednjih najbolj paziti na pravočasno plačevanje predpisanih akontacij.

Brezpredmetno je vlaganje prošnje za znižanje akontacije pri Poverjeništvu za finance Okrajnega ljudskega odbora, ker ne odloča več o višini predpisa za posamezne davčne zavezance.

V plačilo predpisane akontacije za III. četrtletje zapadejo 15 jul. 1951. Opozorjamo vse davkoplačevalce, da se sami zanimajo pri ljudskem odboru, v kakšni višini jim je predpisana akontacija, da jim bo možno svoje obveznosti pravočasno poravnati, ker po 15. juliju 1951 tečejo 6% zamudne obresti. Predložite takoj dohodninske knjžice, v katere se bo vnesel predpis akontacije, ki se vplačuje izključno pri krajevnem ljudskem odboru. Nekateri davkoplačevalci namesto namenskega predložitve davčnih knjžic, ker mislijo, da znesek ni izterljiv pred vpisom v knjžico. Te zavezance moramo poučiti, da se obstoječi zaostanki ugotavljajo na podlagi davčne kartoteke, ki se vodi pri krajevnem ljudskem odboru za zavezance vseh oblik dohodnine. Pazite na to, da bo vsaki znesek, ki ste ga vplačali po 1. jan. 1951, vpisan v davčno kartico in v davčno knjžico, datiran ter potrjen s podpisom prejemnika in žigom krajevnega ljudskega odbora. V Doleni in Hajdini so se namreč zlobni uslužbeni krajevnega odbora hoteli obogatiti na račun denarja, ki so ga kmetje vplačali za davek. Seveda bodo te pijavke ljudskih žuljev prejele primerno plačilo, ko bodo poneverbe dokončno ugotovljene.

Kakor že spredaj omenjeno, dosegaajo gospodarstva v tem letu mnogo višje dohodke, zato opozarjamo zankrne davkoplačevalce, da takoj poravnajo obstoječe zaostanke, da se izognejo prisilni izterjavi, ki je vezana z velikimi stroški. Pri zavezancih, ki nečejo razumeti finančne discipline in pravočasno poravnati predpisanih davkov, bomo pri transferaciji zarubljenih predmetov postopali dosledno ne glede na stalež živne, ker takšni kmetje kvarijo davčno moralo na terenu.

Kmetje, obrtniki in ostali zavezanci, poravnajte pravočasno svoje obveznosti, da ne bo potrebno vršiti prisilnih ukrepov, ki uničujejo vaše gospodarstvo in povzročajo nepotrebno delo organov oblasti.

Vinogradnikom je težko hoditi v Ptuj no galico in druga zaščitna sredstva

Kakor pri nas v Cirkulanah, je bilo gotovo tudi drugod pri cerkvi oznanjeno obvestilo Vinarske zadruge v Ptuj, kako je treba škropiti trto in s kako sestavino škropiva proti plesni.

Oznanilo samo je vinogradnikom iz Haloz razbodočilo, je pa tudi sprožilo plaz razpravljanja in predlogov, kako bi odpravili vrsto težav, preko katerih je mogoče priti do galice in drugih sredstev, ki so uporabljiva proti plesnobi. Največjo težavo predstavlja za marsikoga iz Haloz, če si mora hoditi po ta zaščitna sredstva v Ptuj, zato je večina zadrudnikov za predlog, da bi dala Vinarska zadruga ta zaščitna sredstva zbirnim kletem, ki so v vinogradniških okoljih in kamor bo vsak vinogradnik laže prišel do galice in drugih škropiv kakor pa sicer. Podjetje »Sadje, vino Ptuj« je poslušalo vinogradnike in je spravilo škropivo v Cirkulane, zato bo koristilo tudi ugledu Vinarske zadruge, če se bo tako približala vinogradnikom z zaščitnimi sredstvi kot so vinogradniki z vinskimi pridelkom na razpolago Vinarski zadrugi.

Preprečimo vsaj škodo, če že ne moremo dalje graditi

Temeljni zadrudnega doma v Cirkulanah se leto dni čakajo izpostavljeni vremenskim neprilikom na rešitev, ali bodo nosili lepo zadrudno zgradbo, ki jo v Halozah nujno potrebujejo ali pa bodo počasi in sigurno razpadli, dokler ne bodo zasuti kot so bile nekdanje zasute nekorišne ruševine.

Marsikdo, ki sicer ne bolega kot kritikaster, se vsaj vsako nedeljo, ko so zberejo vinogradniki in vinogradniški delavci v Cirkulanah, sprašuje, kako bi bilo mogoče preprečiti to škodo, ki se iz dneva v dan veča. Nekateri predlogi so nemogoči, drugi pa so v glavnem sprejemljivi. Če že ni izgledov, da bi bilo mogoče nadaljevati z graditvijo doma, je treba vsaj uporabiti navedeni gradbeni les v koristne svrhe, da ne bo propadal na prostoru pri prostvalni dvorani. Debla, ki ležijo križem krašem predstavljajo za vsakega gospodarja dragoceno, na tem mestu pa izgleda, da zato niso nič vredna, ker so jih pač kmetje podarili. Enako je s sadno sušilnico, ki še vedno ni pokrita, zaradi česar stavlja nateka. Kotel za kuhanje marmelade sicer ne služi v celoti svojemu name-

nu, ni pa dovolj zavarovan, da ne bi jemal konic.

Upravni odbor KZ Cirkulane bo moral biti odločnejši zaščitnik družbenih koristi in se bo moral resneje lotiti preprečevanja škode na stavah, ki so bile s težavnimi zbrane in ustvarjene s poštvovalnostjo skromnih ljudi iz Haloz. OM.

OPOZORILO!

Urad za pritožbe in predloge pri OLO Ptuj, ki je bil prej v sestavi Okrajne kontrolne komisije, se nahaja v prostorih OLO Ptuj v I. nadstropju, soba št. 19.

Državljeni, ustanove in podjetja naj pošiljajo svoje vloge in pritožbe na naslov:

Okrajni ljudski odbor, tajništvo, urad za pritožbe in predloge. Ustmene pritožbe se sprejemajo vsak dan od 8. do 12 ure.

Državljeni opozarjamo, da bomo obravnavali le pritožbe in vloge, kjer so že izčrpana vsa redna pravna sredstva. Vse vloge za Urad so kolka proste.

OLO — Ptuj

Urad za pritožbe in predloge

(Nadaljevanje z druge strani.)

Kmetijska proizvodnja se pa v teh letih po svojih hektarskih donosih, produktivnosti šivine in proizvodnosti dela ni bistveno dvignila. V letu 1950 je zaradi vsaj celo nekoliko padla. V takem stanju razumljivo ni bilo mogoče prepustiti preskrbe mestnega prebivalstva s kmetijskimi pridelki enostavno zakonu ponudbe in povpraševanja na trgu, saj bi cene ob ogromnem povpraševanju po proizvodih privatnih kmečkih gospodarstev ogromno narasle, ogromno bi se povečala kupna moč kmečkega prebivalstva na račun življenjskega standarda ter pomanjkanja v mestih. Vse to bi onemogočilo priliv nove delovne sile v tovarne in podjetja, ki so se morala obnavljati in dvigati svojo proizvodnjo. Skratka, če bi pustili tedaj svobodno delovanje zakona vrednosti, t. j. če ne bi izvajali obveznih odkupov in dirigiral cen, ne bi mogli zagotoviti doseženega tempa gospodarskega razvoja in povečanja naše gospodarske in obrambne moči, ampak bi v odnosih med mestom in vasjo svobodno zavladala špekulacija. Borba proti špekulaciji in polkuzom kapitalističnih elementov na vasi, da bi obdržali svojo gospodarsko in politično moč in s tem obnovili stanje, kakršno je vladalo na naši vasi pred vojno, je bila torej ena od naših glavnih gospodarskih in političnih nalog in kot taka pogoj za uspeh industrializacije in elektrifikacije. Zato smo morali v gospodarskem delu omejiti zakon vrednosti v njegovem delovanju. Omejili smo ga s tem, da smo predpisali obvezne odkufe za osnovne prehranske proizvode, da smo predpisali enotne cene, da smo stimulirali kmečkega proizvajalca, ki je izvrševal svojo obvezo do države z vezano trgovino, vendar smo se pa tega zakona vse čase vsaj delno tudi posluževali za stimuliranje kmečkih gospodarstev za dvig proizvodnje s tem, da smo organizirali svobodni trg za svobodne presežke kmetijskih pridelkov in svobodno prodajo industrijskega blaga. Dohodke, ki so jih dosegali kmečki proizvajalci s svojim monopolnim položajem, smo zajemali s pobiranjem dohodnine. Tako so bili obvezni odkupi in dohodnina nujna oblika ekonomske borbe proti razmahu špekulacije na vasi. Ker je vse gospodarstvo upravljali in vodil državni aparat, se je tudi teh dveh sredstev ekonomske borbe proti vsaki špekulaciji posluževal in jih izvajal predvsem državni aparat. Ti ukrepi in nagel tempo industrializacije so onemogočili, da bi se na vasi utrjevali privatni kapitalistični ele-

menti in da bi delovne kmete ponovno spravili v svojo gospodarsko in politično odvisnost.

Zadruge in monopolistične tendence privatnikov

Pomen kmečkih delovnih zadrug se je torej v tem novem razdobju naše ekonomske politike na vasi še veliko povečal. Kmečke delovne zadruge so danes bistveni sestavni element v borbi proti monopolnim cenam privatnih kmečkih pridelavcev. Tako kakor so iz borbe proti špekulaciji nastale, tako se bodo tudi utrjevale in razvijale s krepmi in odločnim poseganjem s svojo proizvodnjo v borbi proti privatnemu in proti špekulantskim cenam na trgu in proti špekulantskim elementom v svojih lastnih vrstah.

Zadrudna demokracija kot lajšanje prevzgoje zadrudnikov

Plani delovnih zadrug, kakor tudi sama organizacija dela se mora izvajati ob najbolj živem sodelovanju zadrudnikov in zadrudnic, ob razvijanju notranje demokratskega življenja in svobodnega razpravljanja o vseh vprašanjih. Prav tako pa je treba na podlagi zadrudne demokracije zagotoviti tudi izvajanje zadrudnih pravil in enkrat sprejetih sklepov zbora zadrudnikov ali upravnega odbora in uveljaviti zadrudno demokracijo in njene principe proti vsakomur, ki se noče podrediti večini ali svojemu demokratsko izvoljenemu zadrudnemu forumu. Posebno je treba paziti, da se zaradi polkuzom razdiranja zadrug od strani posameznih špekulantskih elementov ne bi teptala zadrudna demokracija in ne bi nadomeščale s komandiranjem od zunaj, bodisi od strani organov ljudske oblasti, bodisi zadrudnih forumov v obliki omejevanja iniciative in pravic posameznih zadrug. Ker je materialni interes članov zadrug na obstoju in razvijanju zadrug jasen, lahko rečemo, da je danes najbolj nevarno to, da ne bi pojava birokratskega komandiranja posameznikov v zadrugah ali izven zadrug odbijali zadrudnice in zadrudnice od zadrug in vzbujali vtis, kot da niso zadruge njihov dom, v katerem po svojih koristih gospodarijo, ampak, da v zadrugah vlada tuja volja, ki se na njihove želje in potrebe ne ozira in kateri se morajo tudi oni podrežati. Seveda je treba obračunavati z vsemi sredstvi z organizatorji nezadovolstva v zadrugah, z lenuhi, ki nočejo delati, s tistimi, ki razbijajo že ustanovljeno zadrudno lastnino itd.

nastaja prijetno letovišče

Jakov, njegov brat Miklavž in stričnik Benedikt so Frideriku izročili tudi vse trdnjave na Štajerskem, cesar pa jih je povzdignil v barone. Mesto in grad Ormož ter vse, kar je spadalo zraven, je cesar Friderik 1490 za 24.000 gld Jakobu Sekelju izročil Borl, pa mu je za 12.000 gld zastavil Jakob je bil takrat gospodar graditve Središče, Tram (Vid pri Ptuj), Svetinci pri Urbanu, Pesnica (najbrže Zamošak), Pabstein (Markovec), Murske Sobote v Prekmurju in obširnih gradov ter več zemljišč v Slavoniji. Imel je mnogo vinogradov in še več podložnikov, ki so plačevali davke ter dajali desetino. Z njihovimi žulji je dokupil 1492 leta Gajovca, Placerje, Muretince (takrat Metretinci), Hlaponce, Gorišnico in 91 veder gorne (davek od vinogradov v denarju ali vinu) v Ključaroveh Sardinju. Lasti goveh ter velik vinograd »Pogrozel« blizu Borla. Postavil je gradič v Muretincih (zdaj dom onemoglih) in grad Zavrč (danes sedež državne posestva), v Ptuj, pa si je 1492 kupil hišo Leta 1493 je s 5000 konjeniki in s pomočjo nemških vojakov premagal 8000 turških konjenikov, ki so pod vodstvom Jakub paše uničevali deželo okoli Ptuja in Celja ter razrušili tudi Sekeljev grad Markovec pri Ptuj. Za pomoč cesarju Maksimilijanu v vojni proti francoskemu kralju Karolu VIII je Sekelj zopet dobil Borl v trajno last. Leta 1495 je Sekelj ustanovil srmoznan frančiškankov v Ormožu in dal zidati veliko cerkev, ki pa je bila pozneje v bojih s Kruco porušena. Gradnjo so ovirali Turki in kuga. Ko je bila 1404 leta cerkev zgrajena, je Jakob Sekelj umrl. Nad 300 let so potem v Ormožu, tej najvažnejši

obrambni točki proti Turkom na Štajerskem, delovali frančiškani in že v začetku 16. stoletja so tu ustanovili tudi svojo šolo. Zvezda slave pa je najmočnejšim gospodarjem Borla začela toniti ob smrti Jakobovega sina Lukeža 1574 leta. Njegovi sinovi, privrženci takrat naprednega protestantizma, so obubožali in propadli. Lukežev sin Jakob, ki je živel od 1530. do 1583. leta, je bil strasten protestant in je hotel novo vero razširiti tudi med svojimi podložniki. Daj jim je protestantske pridigarje Madžare, ki so govorili tudi hrvaški jezik. Ker pa so bili predkanti nasilni in surovi, pri kmečkem ljudstvu niso uspeli. Več uspeha je pri širjenju protestanstva dosegel Jakobov brat Mihael v Središču ob Dravi, ki je širil med ljudstvom pismenost in kajkavski pisane protestantske knjige iz tiskarne Zrinskih v Nedelježu.

Leta 1587 je prešel Borl v last baronov Herberštejnov. Sekeljevega sina Miklavža, ki je najbolj zatiral svoje podložnike, pa so tlačili 1610 v Lutomerskih gorah ubili. Zadnji Sekelj na Štajerskem je bil Franc Žiga, ki je bil oktobra 1635 obsojen zaradi posilstva nad poročeno ženo in povzročitvijo splava. Ko je bil pozneje pomiloščen, se je klavl po domovini svojih očetov in je tu 1645 tudi umrl. Župnik Matija Slekovec, ki je izdal 1893 v samozaložbi »Rodoslovno in životopisno razpravo o Sekeljih« in ki je zapustil tudi mnoge druge zgodovinske zapiske, je trdil, da so ob Blatnem jezeru na koncu preteklega stoletja živel obubožani potomci stranske veje Sekeljev, ki so skrbno hranili srebrno kuno, dar Matije Korvina Jakobu Sekelju. Na kupi je bil latinski

napis, ki bi po naše pomenil: »Matija, kralj Ogrov, v vedno spomin na razdejanje Borla 1481. leta.«

Okoli srede 17. stoletja je prešel Borl v last grofov Sauer, ki so že prej zagospodarili na Zavrču. Tj so 1674 na novo sezidali kapelo sv. Trojice, ki je bila do 1684. do graditve sedanje cerkve pri Sv. Barbari, tudi župna cerkev Na Borlu je bil že od 13. stoletja sedež deželne sodnje. Največ sodnih spisov, ki so bili zgodovinske vrednosti; tudi za nas, so že pred prvo svetovno vojno odnesli v dvorno knjižnico na Dunaj. Mnoge izmed njih župnik Slekovec v svoji razpravi omenja. Do druge svetovne vojne so se ohranili na Borlu sodni spisi o čarovnicah in sodniški proces detomorilke Nežike Arnečič v vasi Prstavi blizu Borla, ki je dobila ime po grajskih pristavah, se sedaj živi kmečki rod Arnečičevih, po domače Župskih. V najstarejših matičnih knjžah je to ime večkrat zapisano. Mlado Nežiko Arnečičevo so obsodili, da se jo živo zakopje in v zemlji s kolom prebode. Potem pa so jo pomiloščili in so ji kazen spremenili tako, da so ji odsekali glavo ter jo potem zakopali kot zločinko. Ta proces je bil v letih med 1715 do 1725. Ravnatelj ptujskega mestnega muzeja Tom Gumilar je začel pred kratkim iskati sodne spise detomorilke in čarovniških procesov ter upa, da jih bo našel na Hrvaškem ali v Grazu.

Okolica gradu

Iz Borla je spjeljan podzemeljski vhod ali rov, ki se po ohranjenem izročilu začneja v zvoniku in vodi pod strugo Drave v grad Muretinci. Teža rova do danes na Borlu še niso našli, prav tako tudi ne grajskih ječ, za katere pa so zgodovinarji prepričani, da se v gradu nahajajo.

Pod Borlom pri Dravi je zaselek »Na mostu«, staro pristanišče splavarjev iz gornjedravske doline in nekdanja mitnica. Zgodovinski spomeniki so ohranjeni tudi v okolici Borla. Ob Dravi, nedaleč od republiške ceste proti Zavrču, so drugo za drugim tri ali štiri kužna znamenja, najbrže spomin na leta 1680 do 1683, ko je po Halozah grozno morila kuga. Znamenja so v gozdiču in to je dokaz, da so za kugo umrle pokopavali šimdalje izven vasi. Tudi cerkev svete Barbare, kjer je šola in poštni kolodš, je bila postavljena na mestu kapelica. Kapelico pa so zgradili v čast svetnici, ker je kuga v začetku 16. stoletja, ko je morila v okolici Ptuja, temu predelu Haloz vendarle prizanesla. Tudi razgledne točke Turški vrh, Veliki Okuč in druge ter bližnja cerkva svete Ane so zanimivi spomeniki daljše preteklosti.

Grad med fašistično okupacijo

Zadnja lastnica gradu pred drugo svetovno vojno je bila neka židinka, bogata in razkošna ženska, ki ji trpljenje revnih Halozanov ni šlo do srca. Vzela jo je okupacija, na močnem starem gradu pa so Nemci uredili svoje politične tabornice, znano pod imenom Ankenstein. Po svoji edinstveni legi, samo starodavno roparsko gnezdo Erazma Predjamskega pri Postojni se lahko meri z njim, je bil Borl kaj primeren za to. S strme skale na ceste človek živ ne bi prišel, grad sam na sebi je zaprta trdnjava in ostali del hraba, ki ni živa skala, je bil preprečen z žico ter zastražen z vojniki in psi. No, skoz dva metra debele zidove se ni mogel rešiti nobeden, čeprav jih je toliko na smrt obsojenih na Borlu hrepelo po življenju, čeprav so na Borlu zbirali transporte, ki so jih pošiljali

prva v Srbijo, pozneje pa v nemške tovarne smrti — najzloglasnejša koncentracijska taborišča. Haložani so se z grozo v srch izogibali človeške vprege pred vozom, ki je dan za dnem dobro zastražena in klecajoča od gladu vozila v grad na strmici vodo. V grajskem stolpu so gestapovci dali sezidati bunker-mišnico, tako nizek prostor, da se jetnik v njem ni mogel postaviti niti na noge. Ko je poleti 1942. leta na pol jetnika in obenem gestapovska kuharica v gradu učiteljica in komunistka Milena Berčetu pripravila s partizani napad na Borl in osvoboditev jetnikov, a je bil ta napad malo pred ureditvijo izdan, so Nemci Borl izpraznili. Mleno so zaprli v grajsko klet, jo nečloveško mučili in jo pozneje v Mariboru ustrelili, kakor so že poprej nekaj mesecev prav tam ustrelili njenega moža. Ostale jetnike pa so odpeljali v ječe drugam in v koncentracijska taborišča.

Po osvoboditvi so bili na Borlu mimgrede grški otroci, pozneje pa učenci v gospodarstvu iz vseh predelov naše države. Pozneje je bil grad zapuščen. Se malo in ljudje bi dragocenosti raznesli ter umčili, stavba pa bi začela razpadati. Od enega najstarejših spomenikov naše preteklosti, ki je bil po požaru 1841. barokiziran in je ta slog v glavnem ohranil do danes, bi ostale čez nekaj desetletij zanemareno samo razvaline. S poslopjem bi propadle tudi freske, štukatura, viteška dvorana in vsi ostali lepo ohranjeni dokumenti renesanse, baroka in tudi trpljenja na Borlu.

Le ljudski oblasti je zahaliti, da je borlskemu gradu omogočen nadaljnji obstoj, okoliskim ljudem pa živ spomenik mračne preteklosti njihovih prednikov.

Marija Svanjcer

Melioracijska šola v Ptujju je končala s poukom

Mnogim Ptujčanom in vaščanom ni znano, da je naša strokovna Dvoletna melioracijska šola v Ptujju edina šola te vrste v naši državi, kjer se je vzgajal delovodski kader in kvalificirano delavstvo v našem vodnem gospodarstvu. Nastala je kot nešteto težav in šol po osvoboditvi in obnovi vsled pomanjkanja kadrov v tej naši važni gospodarski panogi.

Razvoj šole sam daje najlepšo sliko našega razvoja v novi socialistični državi. Pričeli smo v jeseni 1946 z zimskim teoretičnim in naslednje leto s praktičnim tečajem za starejše delovodce in delavce raznih starosti bivših Uprav za regulacijo rek in melioracijo v Ptujju, Gornji Radgoni, Celju in Ljubljani. Ti tečajniki so imeli večletne praktične izkušnje pri regulacijskih delih na naših vodotokih in manjših melioracijah, ki so se vršile v bivši Jugoslaviji in za časa okupacije, niso pa imeli teoretične podlage Nove gospodarske potrebe zahtevajo obsežnejše države v vodnem gospodarstvu, uspehe, ki so jih dosegle najnaprednejše države v vodnem gospodarstvu. To jim je lahko nudila samo šola potom predavani profesorje, inženirje in tehnikove. Pionirjem vodnega gospodarstva iz delavskih vrst je zimski in letni tečaj zelo koristil. S pridobljenim znanjem so se lotili oranja ledine v socialističnem načinu dela. Uspehi na terenu so bili po končanem prvem tečaju vidni. Poleg praktičnega dela so se tudi statistika tehnična evidenca in poročevalska služba iz mnogostevnih gradilšč podlaga v mnogočeno izboljšala. Izboljšanje organizacije dela po gradilščih, pravilna tehnična in higienska zaščita dela, boljša ureditev bivališč delavcev po gradilščih je pripomogla k večjemu efektu dela. Izmed starih delovodij moramo vsekakor omeniti tov. Zemljariča Janeza in Mubiča Jakoba oba doma iz Zabove, iz znanege centra rečnega delavstva. Pričela sta z delom na Dravi skupno s sovorniki in starejšimi ljudmi iz vasi pri Marku takoj po končani osnovni šoli. Takratni delovni posejji niso bili zavilni: Težko delo in borba za obstanek. Oba sta starejša moža z bogatimi izkušnjami iz dolgoletnega dela. Zemljarič Janko je vodil dela na Mariborskem otoku, t. i. pri stvarovanju otoka v zvezi z graditvijo ene od naših največjih hidrocentral, pri ureditvi vodnega režima ob hidrocentrali v Dravogradu, mnogo večjih in manjših del na Dravi. Muri in raznih potokih. Pri strokovnem delu je z gled manjšim delovodjem in nadzornikom, predvsem glede organizacije in izvedbe regulacijskih del. Večina strokovnjakov pozna in priznava strokovno delo tov. Zemljariča. Večkratne nagrade in razglasitve za udarnika so dokazni priznanja delovnega kolektiva za njegovo delo. Mubič Jakob iz Zabove ima poleg sposobnosti za regulacijska dela tudi sposobnost za montažna tesarska dela. Najtežja preizkušnja zanj je bila pri montažnem

odru mariborskega železniškega mostu. Vitelj in žica sta mu bila edina tehnična pripomočka. Njegova iznajdljivost in sposobnost za vodstvo tesarske ekipe sta pripomogli, da je bilo delo opravljeno, katerega se podjetja z izkušnjami in modernimi tehničnimi pripomočki niso lotila.

Sledila sta dva enoletna letnika in ponovno tečaj za delovodje mlajših delovodij in kandidatov, ki še niso bili zaposleni pri rečnih in melioracijskih delih. Poletna trimesečna praksa je tem absolventom nadoknadila to, kar so imeli delovodje in delavci podjetja že za seboj. Od teh absolventov je letos tov. Krapec Ivan s prav dobrim uspehom končal Gradbeni tehnikum v Ljubljani. Pot bivšega zidarskega vajenca do pomočnika z odlično dokončanim delovodskim tečajem, do obiskovanja večerne gimnazije v Mariboru, do z odličnim uspehom dokončane Melioracijske šole in nazadnje do diplome gradbenega tehnika, je pot, ki mu jo omogoča samo delavska država kot je Jugoslavija. Njemu sledi nekaj absolventov naše šole na zagrebškem in ljubljanskem gradbenem tehnikumu in delavskem tehnikumu, ki bodo dokončali šolanje drugo in naslednja leta. Veliko izkušenj so si naši mlajši absolventi pridobili še v naši ljudski Armiji po inženirskih ednicah, v katerih so odslužili kadrovski rok in šli iz Armije tudi kot vojaški voditelji oficirji in podoficirji.

Izkušnje in vedno večje zahteve po tehničnem znanju in splošni izobrazbi so narekovele šolskemu vodstvu, da je postala 1949 leta šola že dvoletna. Iz tega 1949-51. letnika je letos uspešno dokončalo šolanje vseh 14 učencev. Ta, zadnji razred šole se je odločil za dvomesečno prakso na III. mladinski prog. Banjaluka-Doboj, od koder se že javljajo, da so se lotili dela kot so sklenili v partijski in mladinski organizaciji. Uspeh tega razreda in prodornih razredov temelji na političnem delu z učenci. Poirtvovadni predavatelji so poleg rednega dela v tukajšnji gimnaziji skupno s strokovnimi pre-

davatelji inženirji in tehniki iz podjetja za melioracije mnogo pripomogli do tega uspeha. Ure in ure prostovoljnega dela je zahtevala sestava skript za večino obsežnih predmetov. Kolektivnost in sodelovanje požrtvovalnih predavateljev je zmagalo tudi to delo.

V zadnji letnik dvoletke so bili sprejeti tudi kandidati iz ostalih bratskih republik. Letos so končali šolo trije učenci iz LR Crne gore in dva iz LR Hrvatske. Prvi trije se vračajo v svojo republiko na velika izsuševalna dela na Sikadskem jezeru, kjer se bodo sestali z ustanoviteljem naše šole, požrtvovalnim ing. Cvahne Antonom. Pod njegovim vodstvom bodo pridobivali nove delovne izkušnje.

Zaključek šole smo opravili kot vsako leto z razdelitvijo spričeval in knjižnih nagrad najboljšim delavcem: Prša Stefanu, Filo Ludviku in Fertek Stefanu; iz LR Crne gore: Kofičič Marku, Todorovič Miloradu in Vujačić Djordžu v spomin na šolanje v LR Sloveniji.

Naša šola je v teh nekoliko letih s 94 absolventi odpravila vrzel pomanjkanja strokovnega delavstva v vodnem gospodarstvu in izpolnila nalogo do skupnosti v graditvi našega socialističnega gospodarstva. Šola se letos začasno ukine. Čim bo nastala ponovna potreba po dobrih rečnih nadzornikih, delovodjih, predelavcih in ostalih kvalificiranih delavcih, bo zopet odprla vrata mlajšemu naraščanju z bogatimi izkušnjami iz prvih let borbe za socialistično izgraditev in ureditev naše zemlje, predvsem za še uspešnejše delo v našem vodnem gospodarstvu.

Potreba dviga kmetijske produkcije bo vedno bolj terjala od nas, da ukrotimo bogate vodne sile in da neizkoriščena in poplavna zemljišča širom naše lepe domovine spremenimo v bogate žitnice. Vse to pa za novega socialističnega človeka, ki sodeluje pri graditvi lepše bodočnosti zase in za svoje otroke. Sprah Stane

Okrajno gledališče v Ptujju je zaključilo sezono

Sezona 1950/51 je bila glede na število časa najplodnejša po osvoboditvi. V tem času je napravil dosti več kakor vsa leta po osvoboditvi. Sezoni 1948/49 in 1949/50 štejeta vsega skupaj 83 predstav. V sezoni 1950/51 so uprizorili enajst različnih del pri 132 predstavah. To pomeni rekord za gledališko dejavnost vseh let. Okrajno gledališče v Ptujju glede tega prednjači pred vsemi novoustanovljenimi podobnimi gledališči. Visoka številka predstav pa ne pomeni samo dela gledališkega kolektiva v domačem ptujjskem gledališču, temveč je gledališče stalno gostovalo po podeželju ptujjskega okraja in enkrat celo v Prekmurju. Če bi naštevati težave s katerimi se bori mlado po-

klčno gledališče, bi mu nekateri ne odrekli pravice do obstoja. Vzdržuje se samo, 42.635 obiskovalcev je v tej sezoni obiskalo predstave ptujjskega gledališča. Deset uprizorjenih del je pripravil režiser Vladislav Cegnar. Ponovitev »Miklovo Zale« je režirala tov. Janja Baukartova iz Maribora. Koliko so dela bolj ali manj uspela, bi nam lahko povedali obiskovalci. Gledališča je imelo v sezoni kar trije krstni predstavi in sicer dr. Alojzija Remca dramatičnega nesmrtnega Andersenove pravljice »Veliki in mali Miklavž«, ki ji je dal naslov »Miklavžove vragolije« in jo je videlo 7077 mladih in starih obiskovalcev. Noviteto »Delavski praznik« Slavka Desetaka so uprizorili na dan prvega maja v Ljudskem vrtu na prostem šest tisoč gledalcev. Pri tej igri je sodelovalo nad šestdeset igralcev. H krstnim predstavam lahko tudi pristajemo novo dramatičnizacijo Josip Jurčičevega Desetega brata, ki ga je dramaturg Slavko Desetak. Delo je bilo uprizorjeno tik pred zaključkom sezoni in imelo štiri predstave pri 973 obiskovalcih. Nikakor pa s tem ni obisk izžerpan in bo v novi sezoni moral biti še dostokrat na programu. Sezono so otvorili z Molierjev »George Dandinom«, ki je bil obenem tudi edni komad iz klasične literature. Videlo ga je 2665 obiskovalcev pri dvanajstih uprizoritvah. Kljub večjemu zanimanju za Nuščeve »Zalužce ostale« je statistični rezultat slabši: 8 predstav, 1213 gledalcev. Finišarjevo »Razvalino življenja« so imeli osemkrat v repertoarju in jo je videlo 1217 ljudi. Nenavaden visok obisk je bil pri Veseli nogometni tekmi, ki je bila združena s povorko po mestu. Samo na igrišču je bilo preko 3000 gledalcev. Priznanje vseh je žela zborna recitacija »27. april«, ki je bila v Titovem domu. Med ljudmi po vsej Prekiji in Prekmurju pa slovi Okrajno gledališče iz Ptujja po svojih veselih večerih. Saj je imel prvi program samo pri ponovitvah v sezoni 1950/51 2849 obiskovalcev. Če pristajemo še tiste iz sezone 1949/50, je gledalo prvi program 4979 ljudi. Število obiskovalcev se je stalno stopnjevalo. Drugi program Veselega večera je videlo 13.416 obiskovalcev. V načrtu so še ponovitve v prihodnji sezoni. Izmed domačih del so iz preteklega sezone še ponovili Miklovo Zale, ki je imela 16 ponovitev pri 3318 obiskovalcih. (V sezoni 1949/50 17 uprizoritev in 5090 obiskovalcev.)

Tokrat lahko pohvalimo Strojno postajo za delo na ruševinah, Mlekopromet za delo na pionirskem igrališču, Okrajni magazin za delo pri Mladiki. In tudi tokrat je bil najagilnejši kolektiv Potrošniške zadruge na svojem stanovanjskem bloku. Efekt dela je bil v tem mesecu doslej najboljši. Iz registriranega prostovoljnega dela po obratih ponovno prednjači kolektiv Zadruga pietarne z 2346 urami s pomočjo 62 članov kolektiva. Sledijo Mestne obrtne delavnice, Železniške delavnice in Cegrad. Pri Pietarski zadruzi se vidi: Kjer je dobro vodstvo in zavedno delavstvo v upravnem odboru, tam uspehi v produkciji in pri prostovoljnem delu ne morejo izostati. V nekaterih kolektivih so bili pravčasno obveščeni o razporedu dela, vendar se dela niso udeležili niti niso zahtevali preložitve na poznejši čas. Pri teh bi se morali vprašati: ali so bili vedno, vajeni molče iti preko prostovoljnega dela?

Naši terenski odbori Fronte se očitno ne morejo živjeti v to, da bi se članstvo, ki je izven produkcije, z individualnim prepričanjem dalo pritegniti, pa če tudi eno uro tedensko v delo za skupnost po svojih sposobnostih. Res je, da so naše članice AFZ in nekateri posamezni člani Fronte prispevali precej ur za prireditve v »Tednu matere in otroka«, o čemer pa so terenski sekretarji pozabili poročati.

Zadnji plenum MOOF je razpravljal poleg najaktualnejšega vprašanja o delu z mladino, ki ga bomo še ta teden obravnavali skupno s predstavnikih vseh političnih, družbenih organizacij in društev v mestu, še o našem kulturnem izživljanju. Sekcija SKUD »Jože Lacko«, godba in tamburaški zbor, bosta s koncerti v parku ob nedeljah in slednji med tednom ob večerih nudila Ptujčanom glasbeni užitek in razvedrilo po napornem delu.

Terenski odbor Vičava-Orešje je na svoji zadnji odborovi seji obravnaval med ostalimi vprašanji tudi potrebo po lastnem otroškem igrališču. Predloge za rešitev tega vprašanja so dali predvsem starši z otroci, ki so več ali manj ves dan zaposleni. Podrobnosti bodo te predloge obravnavali še ta teden na sestanku članstva in odločili prostor ter zaprosili MLO za dodelitev potrebne parcele. Prepričani smo, da bodo sprejete predloge tudi uspešno rešili v korist najmlajših. St.

Zopet nekaj o prostovoljnem delu v Ptujju

Prostovoljno delo OF v mesecu juniju ni dalo zaželjenega uspeha. Vrok temu je naveden že v članku o delu v mesecu maju v eni prejšnjih števil lokalnega časopisa. Grajali smo slabe sindikalne podružnice in terene Fronte, pokazali tistim za primer najboljše podružnice in terene, vendar v večini primerov nikdo ni reagiral na kritiko in želje MOOF. Krivda za nedelavnost posameznih kolektivov in terenov Fronte ni na samih kolektivih, temveč na poedincih, ki so pozive za delo sprejeli in jih obdržali po predalih svojih pisalnih mtz. V mnogih primerih ni koordinacije med vodstvi sindikalnih podružnic, upravnimi odbori, raznimi upravniki in direktorji, to je znano. Izogibali se bomo vsiljevanja, vendar bomo v bodoče jasno in glasno povedali mnenje o ljudeh po naših kolektivih, sindikalnih podružnicah in terenih Fronte, ki nimajo razumevanja za potrebe skupnosti in da tudi ne govorimo v lokalnem smislu za potrebe mesta Ptujja kot mesta, ki ravno po krivdi takšnih in slinih ljudi zaostaja za ostalimi našimi slovenskimi mesti. Ti poedinci se bodo v najbližji bodočnosti utopili v lastnih brezperspektivnih drobnarijah in težavah, če ne bodo spremenili svojega odnosa do skupnih interesov ptujjskega prebivalstva.

Torej znanokrat toliko, a drugič, kot že zgoraj omenjeno, o nepopravljivih posameznikih.

Težiče dela je bilo tudi pretekli mesec na osnovni šoli »Mladika«, ki kaže vedno prijaznejše lice. Tudi otroci so ponosni na svojo obnovljeno šolo. O tem me je prepričal pogovor predšolskih otrok, ki bodo v jeseni prvič prestopili prag te šole. V tem mesecu še bo urejen nasad pred šolo in postavljena ograja. Nadalje se je delalo predvsem na odstranjevanju ruševin stare kasarne, pionirskem igrališču in stanovanjskem bloku Potrošniške zadruge ter na izkopu mlivke in prevozu opeke za zadrugo gradilišče. V preteklem mesecu smo pričeli z delom komaj 10. v mesecu vsled popoldanskega dežja, vendar je 239 frontovcev iz naših delovnih kolektivov na podlagi vabila Komisije za prostov. delo pri MOOF opravilo komaj 827 ur. Ali ni to za številne delovne kolektive v Ptujju in dvanajst terenskih odborov Fronte premalo? Odgovorite si sami, čitalci, kot Ptujčani, frontovci in člani sindikatov.

Založba „Obzorja“

je izdala svojo prvo knjigo

ANTON INGOLIČ: »LUKARJI«
roman, II. predelana izdaja; cena 105 din.

V kratkem izide knjiga

IVAN POTRČ: »GORICE«

Knjigo dobite v vseh knjigarnah. Lahko jo tudi naročite po povzetju pri ZALOŽBI »OBZORJA«, MARIBOR, PREŠERNOVA UL. 1/II

Kaj je z Dravo...?

V nedeljo je NK Drava imela v gosteh nogometna Jedinstva iz Čakovca, ki so tukaj odigrali prijateljsko nogometno tekmo z domačini. Tekma se je vršila popoldan v največji vročini, vsled česar je bila igra nezanimiva, počasna in slaba. To velja predvsem za domače igralce, ki so predvsem zaradi slabega vratarja in slabe igre v celot; prešli v prvem polčasu kar 7 golov. S tem je bila visoka zmaga Jedinstva zagotovljena. V drugem polčasu so gostje v nezanimivi igri dosegli še en gol, domači pa častni gol, kar je dalo končni rezultat tekme 8:1 (7:0) v korist Jedinstva.

Po tej tekmi se vprašujemo sledeče: ali je to za Dravo koristno, da odgrava prijateljske tekme, ki naj bi služile kot priprava na drugi del tekmovanja v slovenski ligi, nepriljavljena in s takšnimi porazi izgubljiva ugled, v kolikor ga še ima. Verjetno bi bilo bolje, ko bi se s smotnimi treninji pripravljala na to, da si v II. slovenski ligi še popravi plamen. Zraven tega smo tudi mnenja, da bi bilo mnogo bolje po možnosti prejeti tekme v poletni vročini; samo ob poznejših popoldanskih urah in ne ravno v največji vročini. Na ta način bi bil napor manjši za igralce, gledalcev pa bi bilo nedvomno več.

SŠD Aluminij: Gregorčič II. (Jesenice) 5:0

V nedeljo so v Strnišču gostovali nogometarji Gregorčiča z Jesenic, ki z uspehom tekmuje v I. slovenski ligi. Gregorčič je nastopil z II. moštvo, okrepljenim z nekaj močnejšimi igralci. Moštvo domačega Aluminija, ki z uspehom tekmuje v lokalni ligi, je pokazalo prav lepo igro in prepričljivo premagalo nasprotnika z rezultatom 5:0.

ORGANIZACIJA PLZ SE PRAVILJA NA POČASTITEV 10-OBLETNICE JA

Te dni je okrajni odbor PLZ dal svojim organizacijam predloge za šestmesečno tekmovanje v počastitev 10-letnice Jugoslovanske armade. Ena glavnih tekmovalnih točk bi naj bilo pravilno in dosledno izpolnjevanje nalog organizacije PLZ. Da bi pripadniki PLZ znali v potrebnem trenutku izvršiti svojo dolžnost, so na terenu predvideni seminarji in tečaji za splošni pouk članstva. Tečaji bi naj bili namenjeni predvsem prebivalstvu, s čemer bi se ga poučilo o načinu in kolektivne in individualne zaščite. Zaradi enotnejšega in uspešnejšega nastopa bodo ekipe PLZ v sodelovanju z gasilskimi četami pripravile praktične vaje. Tekmovanja naj se udeležijo tudi ostale organizacije izvenarmadne vzgoje, kar bo dalo še močnejši poudarek enotnosti našega ljudstva v primeru obrambe svoje domovine pred tujnimi napadalci. Posebno naj to tekmovanje pride do izraza v času priprav za počastitev praznika vstaje slovenskega naroda — 22. julija.

Pripravimo tekmovanje čim bolj, da bo počastitev 10 letnice JA čim dostojnejša.

Gospodinjstvo pomočnico sprejemem tek. Delo in plača po dogovoru. — Vprašati v upravi lista.

Gumijaste nogavice (proti krčenju žil) prodam. Naslov v upravi lista.

Inž. Zorec Egon:

Tudi krompirjeva plesen je škodljiva

O važnosti krompirja glede na njegovo mesto med glavnimi prehranjevalnimi pridelki in glede na važnost v gospodarski tehniki nam ni potrebno razpravljati, ker se že tega zavedamo.

Potrebno in koristno je, da se seznanimo z raznovrstnimi sovražniki krompirjevih nasadov.

Marsikje so ektrbni gospodarji opazili, da je precej krompirja ožrta gliivična bolezen — plesen, ki je že preko 100 let znana krompirjeva bolezen. Prinešena je iz Chile — Amerike.

Ta bolezen se javlja vsako leto. Njena večja ali manjša aktivnost je odvisna od vremenskih prilik ter od večje ali manjše odpornosti rastline same. Napada liste, steblo in gomolje. Pojavi se nekako sredi poletja. Takrat opazimo na robu lista temnorjavo do črne pege, ki se vse dalje širi, tako da se okužijo vsi zeleni deli, ki so važni za pridobivanje škroba. V vlažnem vremenu in ob ugodnih prilikah postane ob robovih cel list bel. Ta parazit napada tudi steblo in po njem gomolj. Na gomoljih vidimo inficirana mesta, meso zatemni. Gomolji dobijo zunaj belo prevleko.

Bolezen se zelo širi v vlažnem in toplen poletju. Najugodnejša temperatura za razvoj zajedavca je 20—22°C. Na dušku bogata zemlja kakor tudi

Tržne cene v Ptujju

Zadrudni sklad: Krompir 20 din, kumarje 40 din, zelje 25 din, koleraba 15, fižol v stročju 35 din, breskve 65 din, žganje 400 din, vino 155 din, med 430, jedilne buče 20 din, korenje 25 din. V soboto deli zadrudni sklad na Bregu sveže meso in sicer: govodina 130 din, teletina 140 din, svinjina 210, slanina 310 din (vse tudi na bone).

ŠAH

Dne 19. julija 1951 se vrši redni mesečni brzoturnir v kavarni »Moskva«. Pričetek ob 19. uri. — Za vse člane je obvezno, ostali so vabljeni!

Odbor.

Opozorilo obrtnikom!

Opozorjamo vse obrtnike, da sigurno poravnajo do 20. julija 1951 vse zaostanke na dohodnini, davku na promet proizvodov, kakor tudi I. in II. razliko, ker bi sicer pri registraciji izpadli.

Poverjeništvu za finance

OBVESTILO!

Mestni ljudski odbor Ptuj poziva vse vojne obveznike, rezervne oficirje in stalno nesposobne, da se na temelju navodil Vojnega odseka v Ptujju strogo obvezno udeležijo smotre (pregleda) vojnih obveznikov, ki bo v nedeljo, dne 15. julija 1951 ob 7. uri zjutraj za vojne obveznike, rojene leta 1898 do vključno 1915, v Titovem domu (kino). Za rezervne oficirje bo smotra v sejni dvorani Mestnega ljudskega odbora Ptuj, dne 15. julija 1951 ob 7. uri.

S seboj prinesite vojaško knjižico ali overjenje o stalni nesposobnosti ter ev. potrdila o položenih strokovnih izpiti.

Pregleda se morajo brezpogovorno udeležiti vsi vojni obvezniki navedenih letnikov, neglede na to, če je prejel plamen poziv ali ne.

Vojaški obvezniki, ki se smotre ne bi udeležili, bodo najstrožje kaznovani.

MLO — Ptuj

Ob družinski slavnosti so se spomnili Rdečega križa. Da bi bila pomoč Okrajnega odbora Rdečega križa Ptuj vsem v ptujskem okraju čim izdatnejša, so Žerak Ivan, Jerenko Jakob in Zupančič Jakob iz Slovenje vasi ob priliki družinske svečanosti pri Anželovih darovali 400 din organizaciji RK. To darilo bo skupno z ostalimi razpoložljivimi denarnimi sredstvi porabljeno za opremo postaj prve pomoči na vaseh.

Miadi oder IZUD »Ruda Sever« iz Gorisnice gostuje z Goldonijevu igro »Krcmarica Mirandolina«: 14. julija 1951 ob 20. uri v Mezgovcih (Golobovi), 15. julija 1951 ob 14. uri v Spuhli pri Ptujju in 17. 7. ob 20. uri v Ormožu — Vabimo vse vaščane!

Razveljaviam osebno izkaznico na ime Bratec Marija, Sobotinci, p. Moškajnci.

DESET POSTENIH MLADIH DELAVCEV sprejme s 1. avgustom 1951 v službo Zifond. Ptuj. — Reflektanti naj se prijavijo pri Zifond, Ptuj, Ormoška cesta.